

Levélváltás

Dokumentumnovella

Kedves I.!

Tisztázás, tisztánlátás, tisztába tevés, letisztulás. Igen, akárhogy gondolkodom, hogy is kezdjem és mivel indokoljam ezt a levelet, mindig a tisztasággal kapcsolatos fogalmak és képzettársítások jutnak eszembe. Nyilván nem véletlenül. Valóban, ha valami rávett arra, hogy megszülessen ez a levél, akkor az a szándék, vágy és akarat, hogy a dolgok, dolgaink körülöttünk legyenek tiszták.

Március 15-én, aznap, amikor a Hírhordó első oldalán megjelent a ki-tüntetésedről szóló tudósítás, ugyanazon újság 11. oldalán megjelent egy K. S.-tanulmány is, amely téged is említ. A nyomtatott lapban kivonatossan (de a rád vonatkozó részt gondosan benne hagyták), a honlapunkon teljes egészében. Arról, hogy ez a (ráadásul nálunk csak másodközlésben megjelenő! – de tudom, hogy ezt is jól tudod) tanulmány aznap meg fog jelenni a Hírhordóban, én a megjelenés előtt pontosan annyit tudtam, mint például te – azaz semmit. Tudom, hogy ez egy főszerkesztő esetében nem mentség, nem is a mentegetőzés szándékával írom ezt a levelet, mondom, ha valamiért, hát azért, hogy kevesebb legyen a köd és tisztább a kép.

Mi történt?

A kérdés persze foglalkoztatott, ezért egy-két nap elteltével, amint alkalmam nyílt rá, beszéltem az oldal szerkesztőjével. Pontosabban annak helyettesével, mivel a szerkesztő, I. S. beteg édesapja ápolása miatt akkor már hetek óta szabadságon volt, mint azt tudtam is, ezért eleve azt hívtam, aki az adott napon szerkesztett. Azaz H. N.-t. (Aki a honlapunkon olvas bennünket, és ilyenek sokan vannak, akár azt is gondolhatják, hogy az adott írást I. S. szerkesztette be. Logikusnak is tűnhet a gondolat, hiszen az internetes oldal fejlécén az ő neve olvasható, mivel a szabadságok és a helyettesítések okozta időszakos szerkesztői változásokat nem szoktuk jelölni.)

Ha ez az írás egy jól felépített oknyomozó riport lenne, akkor most kellene, hogy következzen a legizgalmasabb rész. Amikor lehull a lepel

és kiderül a titok. Amikor a kérdésekre válaszok születnek. Amikor kiderül: miért? Miért került be az az írás épp azon a napon a Hírhordóba? A főszerkesztő beszél az adott szerkesztővel, ha valamikor, hát most ki kell derülnie, ha nem is az igazságnak, de legalább valaminek.

Nem derült ki.

Legalábbis számomra nem. Az általam feltett, megítélésem szerint lényegre törő, logikus és értelmes, néha többször is megismételt, időnként káromkodásokkal kísért kérdéseimre elfogadható, értelmes, vagy legalábbis számomra értelmezhető választ, válaszokat nem kaptam. Ezért nem is jegyeztem meg őket. Nem volt mit megjegyeznem. Talán annyi, hogy te sokszor megszólalsz külföldön és kevészer szólalsz meg itthon, hogy ez így nincs rendjén, és jó lenne, ha legalább most megszólalnál és elmondanád a mondanivalódat, mert akkor így kialakulhatna egy nyilvános vita... Persze, H. N.-nek meg fogom adni a jogot bármikor, ha erre sor kerül, hogy javítsa ki azt, ahogyan én most idéztem őt, merthogy biztosan nem idéztem pontosan. Ezt a fenti zagyvalékot már csak én raktam össze, hogy legalább úgy tűnjék, van valami értelme. Mert tudom, hogy az olvasó ilyesféle választ vár. Ennek a kényszernek akartam én is megfelelni, ezért próbáltam meg összerakni az én hallótartományomon egyébként kívül eső válaszokat. De az igazság az, hogy nem tudok válaszolni, még a fent leírt beszélgetés után sem. Én, a Hírhordó főszerkesztője, nem tudom megmondani, még most sem, miért került be az az írás a lapba. Azt, hogy hogyan, azt tudtam szinte azonnal, de azt, hogy miért, nem tudom. Nem tudom megválaszolni önmagamnak sem, és épp ez a legnagyobb bajom főszerkesztői minőségemben ezzel a történettel. Mindenki tőlem vár választ, jogosan, én viszont nem tudok válaszolni. Úgyhogy bármilyen ügyetlenül és esetlenül is hangzik az én számból, a történetnek ezt a részét csak úgy tudom lezárni, hogy aki arra kíváncsi, miért került be az írás a lapba, az kérdezze meg H. N.-t. Ha valakinek, hát neki tudnia kell a pontos választ.

Aztán még itthon utolért K. R. reagálása az írásra, amit továbbítottam is ugyanannak a szerkesztőnek, majd több mint két hétre elutaztam az Amerikai Egyesült Államokba. Az igencsak megkésett reakciónak egyébként ez az alapvető oka. Két hétre kiestem ebből a történetből. A gondolat, hogy levelet kellene írni neked, már elutazásom előtt foglalkoztatott, de – mint látható – az épp csak megszületett gondolatot végül is nem követte tett.

Aztán hazaértem, és úgymond rekonstruáltam az időközben történetket. Láttad Cs. levelét és K. reagálását is. Elvittem Amerikába, majd vissza is hoztam magammal a neked írandó levél gondolatát. Amelyet most végre meg is teszek.

Nagyjából ennyi lenne maga a történet. Következhet a véleményezés és a tanulságok levonása.

H. N. szerkesztői magatartását az adott történetben aljas, kisstílű, áskálódó és rosszindulatú magatartásnak ítélem meg. Ennélfogva kénytelen vagyok megállapítani, hogy a Hírhordó adott napon aljas, kisstílű, áskálódó és rosszindulatú magatartást tanúsított irányodban.

H. N.-t nem tudom leváltani az adott szerkesztői tisztségből, mert már eleve nem volt ott. Mint a történetből kiderül, csupán beugró, helyettes szerkesztő volt. Prémiummegvonással tudtam és tudom büntetni, hogy így módon is érzékeltessem, nem értek egyet, nem hagyom jóvá és nem tudom elfogadni az ilyen szerkesztési módszereket.

Ezt a levelet alapvetően neked írom, és – már sokadszor igyekszem hangsúlyozni – azzal a szándékkal, hogy legalább utólag tisztán lássuk a dolgok állását. De mindez nem jelenti azt, hogy ezt a levelet én magánlevélnek tekintem. Magától értetődőnek tartom, hogy amennyiben úgy ítéled meg, bárhol nyilvánosan közzétehesd ennek a levélnek bármelyik kiragadott részletét, vagy a levél teljes egészét. Ugyancsak magától értetődőnek tartom, hogy amennyiben jelzed ilyen irányú igényed, ez a levél jelenjen meg részleteiben, vagy teljes egészében magában a Hírhordóban is.

Úgy vélem, a levél bocsánatkérés az elejétől a végéig. De mivel ez explicite a fentiekben nincs kimondva, a negyedik pont hadd szóljon erről. Bocsánatot kérek tőled a Hírhordó nevében és a saját nevemben is, amiért adott napon a Hírhordó aljas, kisstílű, áskálódó és rosszindulatú magatartást tanúsított irányodban.

Tisztelettel, I. R.

Szabadkán, 2007. április 12-én

Kedves R.,

nem tudok mit mondani, nem foglalkozom a Hírhordó Fantomjának a keresésével. Sajnálom viszont, hogy Neked sem sikerült, de hát a Fantom ilyen, megfoghatatlan, manipulálja, bepiszkolja, kloákájába rántja az embert...

H. magatartását, megjegyzését pedig nem értem. Sokat szerepelek külföldön, azt mondja. Honnan tudja? A rendőrségtől talán, kérdezném (de én nem szoktam ilyesmiket kérdezni, I.-ről pedig sosem feltételeznék ilyesmit). Hiszen e sok szereplésnek semmi nyoma a Hírhordóban.

Az elmúlt hetekben öt-hat komolyabb szereplésem volt B.-ben Egyetkettőt megemlítek, már csak azért is, hogy lásd, mindig szigorúan vajdasági ügyekről értekezem.

A Művészetek Palotájában mesterkurzust tartottam, amelyet, különösmód, éppen a Hírhordó Tarzan szülőhelyével, a bánsági P.-vel

kapcsolatos riportjából írt esszémmel kezdtem, próbáltam megírni ugyanis, mi történt volna, ha Tarzan valóban itt születik nálunk, s itt tengeti öregkori életét. Acapulco helyett a bántási P.-n: majd egy I. Ó.-val, a Hírhordó egykori neves humoristájával történt beszélgetésünkkel folytattam, azt érzékelendő, miről is beszélget két határon túli író, ha találkozik az utcasarkon (ugyanis Y. egyszer arról mesélt, hogy fia igazgyöngyökkel kereskedik Hawaiiin, de szeptember 11-étől az igazgyöngy-kereskedelem is stagnál). A Poetica Sacra című nemzetközi költői fesztiválon, a Goethe Intézetben Nyelvhatáron címmel előadást tartottam (mivel a határ szülővárosomhoz tartozik, P. is határsáv, itteni dolgokról beszéltem, valamint egy friss l.-i élményemet adtam elő, tehát ismét csak kifejezetten lokális kérdésekről); majd egy órán át olvastam a verseimet a Bakáts téri templom szószékéről egy organista kíséretében. Verseimben az egyszerű bácskai hőseim beszélgetni próbálnak Istennel. Különös, de ezt a fölolvastat mint P., a leendő Kulturális Főváros küldöttje tettem (de hát a Hírhordó arról sem adott hírt, hogy Fejtő Ferencsel, Ormos Máriával s másokkal P. Kulturális Főváros első grémiumának tagja voltam). A Petőfi Irodalmi Múzeumban Kosztolányiról beszéltem, ahol éppen egy Kosztolányi-fotókiállítás látható. Elmeséltem, hogy Sz.-ben én vagyok az S.-cukrászának (amelyben talán Kosztolányi is fogyasztott volt tejeskávét) a könyvtárosa, ugyanis I. (akivel együtt indítottuk első független újságunkat, a Hont) kérésére egy kis könyvtárat rendeztem be a cukrászda vakablakában; valamint idéztem egy Szenteleky-levelet, amelyben kikel az ellen, hogy Kosztolányi is fellépjen a vajdasági írókkal P.-ben, *mert ezeknek az uraknak fogalmuk sincs, milyen a magyarság helyzete, mentalitása, érzésvilága Jugoszláviában. Ezek legfeljebb [...] rakétákat eregetnek ott P.-ben, amelyeknek semmi közük sincsen a Vajdaság magyarságával*, noha egyik kései levelében Kosztolányi, aki mindig vidéki léleknek mondja magát, jóllehet a magyar írók között leginkább volt világinak, nagyviláginak nevezhető, így ír: *A Kalangyá-t kapom, s mindig csodálkozom hősi kitartásukon, szép munkájukon...*

Tudott ezekről a szerepléseimről a Hírhordó vagy nem? Ha tudott róluk H. N., illetve az illetékes szerkesztő, akkor miért nem adott hírt, ízelítőt némelyikről bár, hogy lássák, mit árulok én külföldön? A Hírhordó p.-i tudósítója az elmúlt öt-tíz évben egyszer sem volt jelen ezeken a rendezvényeken, s még hírt sem adott róluk... Persze én nem igénylem a Hírhordó híradását, sokkal szerényebb ember vagyok ennél, fontosabb az inkognitóm. Mindezt csak azért említtem, hogy bizonyítsam a manipulációt, azt, hogy kizárólag csak jelentéktelen híreket közöltök rólam, vagy ha netán komolyabbat vagytok kénytelenek (irodalmi díj, Kossuth-díj stb.), azt majd mindig manipulálva...

Azt mondja H. N., most vitatkozhatnék. Most? Hogy képzeled? A titokban időzített, valamiféle „titokzatos” puccs eredményeként közölt nyegle szöveg butaságairól vitatkozzam? Most? Éppen most? Kivel? Miért? Én vitatkozzam a Hírhordó Fantomjával?! Hiszen számodra sem megfogható a dolog. Neked sincs fogalmad állítólag arról, hogy melyik lyukból fúj a szél. Te sem tudsz semmit. Te semmit sem tudsz, fogalmad sincs, mi történt, mi történik, azt írod legalábbis, nem tudom, olvastad-e, mit írtál. *(Én, a Hírhordó főszerkesztője, nem tudom megmondani, még most sem, miért került be az az írás a lapba. Azt, hogy hogyan, azt tudtam szinte azonnal, de azt, hogy miért, nem tudom.* Kérdés viszont, hogy a hogyanból nem következik-e az, ki is passzolta tulajdonképpen a szöveget és miért.) Én meg ezek után, egyik kezemben a K.-díjjal, másik kezemben dicső pennámmal kezdjek el eszeveszetten vitatkozni az irigy hónaljgymirigyekkel, acsarkodókkal? Képzeld, mit találnának ki ezek a macherek, mi mindenbe kevernének bele a te zseniális láthatatlan szerkesztőid, mi mindenbe nem mártana bele a Fantom!? Most, amikor egy vajdasági író is kitüntettek ezzel a rangos díjjal, akkor ezt szerényen, visszafogottan ki kellett volna hangsúlyozni (igaz, K. C. ezt megtette helyettetek). Illyés háromszor vett át ilyen díjat Rákosi meg Kádár idejében, Németh László pedig 1957-ben. Kihangsúlyozni, hogy érezze mindenki, különösen érezzék fiataljaink, hogy számukra is elérhetőek az ilyen dolgok, hiszen még Orbán Viktor is gratulált, de ti csak még nagyobb zavart keltettetek a fiatalok fejében, ahelyett, hogy írtatok volna valamit a díj jelentőségéről, történetéről stb.

Különben, ha lenne kivel, ha nem csak Fantomok és Mefisztók, ha nem csak puccsisták lennének, ha nem csak a csontbrigád működne (ahogy a fiam írta, megjegyzem, tudtom nélkül), akkor sem vitatkoznék, mert egyszerűen nem kenyerem, formám a vitatkozás. Én beszélgetni szoktam, egy anti-ideologikus, atomjaiban, tehát nem egy centrumból (nem egy lyukból) sugárzó nyelvet-szöveget mutatva fel, mint szentséget, mesélni a közönségnek, ahogyan azt fogom tenni háromnapos körutamon Kárpátalján, valamint D.-ben is, ahol a város a három K.-díjas íróat köszönti, majd pedig a gy.-i Zenepagodában. F.-en én fogom megnyitni az Ünnepi Könyvhetet, amit már háromszor visszautasítottam. Most utasítottam vissza egy németországi (b.-ni) értekezletet is, amelynek a címe Nachrichten aus Provinz. Pedig hát lett volna miről mesélnem, mik a hírek, istenem, mi az újság a provinciában, hiszen saját bőrömön tapasztaltam meg éppen.

Ezzel a sok adattal csak azért hozakodtam elő, hogy érzékeltessem külföldön előadott témáimat, illetve azt, hogy valóban nincs időm az ilyenfajta levelezésre, nem pedig a vajdasági szerzőkre jellemző önreklámozás miatt.

Szeretném, ha tisztázni tudnád legalább önmagad előtt, ha nem nyelne el a Fantom, a Mefisztó kloákája. S akkor még a pártokról, megymásról nem is beszéltünk. Én pedig megpróbálok egy K.-díjashoz – az első vajdasági K.-díjashoz – méltóan viselkedni, dolgozni, netán elutazni a bánsági P.-ba, Tarzan állítólagos szülőhelyére (ugyanis a Tolnai Világlexikona nem tud róla, a Pallas pedig kettőről is tud, Német és Szerb P.-ról. Mindinkább úgy tűnik, izgalmas *fájkisközség*nek mutatkozik, hogy az egyik saját kifejezésemmel éljek, izgalmas nyelvhatárnak) beszélgetni az emberekkel, mint eddig is tettem volt, s végső soron tettem veled is most, természetesen kizárólag négy szemközt.

Kedves R., tudom, az irodalom, az újságcsinálás mindig ilyen munka volt, én is írtam negatív kritikákat, megbántottam vele embereket, és tudom, magam is kapok majd negatív kritikát, hisz különös, magános pozícióm feltételezi ezt, irritálja az embereket, csoportokat. Leveled utolsó mondatát közzé kellene tenni, igen, szeretném, ha közzétennéd, hisz kistilű, áskálódó és rosszindulatú dologról volt szó.

I. O.

Kedves O.!

Köszönöm, hogy elolvastad a levelem, és hogy saját állításod ellenére (valóban nincs időm az ilyenfajta levelezésre – mondod) válaszoltál is rá.

Igen, pontosan tudom, mit írtam, valóban azt írtam, hogy nem tudom megmondani még most sem, miért került be az írás az újságba. Azt viszont nem mondtam és nem írtam, hogy „fogalmam sincs, mi történt és történik”, merthogy van fogalmam, sejtésem, sőt, több is annál, hogy ki vagy kik és milyen motivációval bujtogatták fel H. N.-t, hogy ugyan tegye már be azt az írást oda akkor... (Elég csak a már így is túl sokat emlegetett K.-írás mellett levő nagyinterjú alanyát megnézni...) A levelemnek épp az akart lenni a lényege, hogy ne a saját homályos vagy kevésbé homályos sejtéseimmel és célozgatásaimmal terheljelek még én is, hanem úgy mond tényyszerűen mondjam el neked azt, ami történt. Úgy gondolom, jogodban áll ezt tudni. Elismerem, a kép, amelyet festettem, korántsem volt tiszta, nyilván ilyen tartalommal megtöltve már eleve nem is lehet az, de mégis, hatalmas késése és esetleges ellentmondásai ellenére most is úgy gondolom, jobb, hogy megírtam neked, mintha nem tettem volna. Nem várok erre vonatkozó megerősítést és visszajelzést tőled, csupán közlöm veled ezzel kapcsolatos gondolataimat.

A vonatkozó rész meg fog jelenni a Hírhordóban. Az én aláírással. Mindenki miatt.

Üdvözléssel: I. R.